

Przedszkole nr 54 w Lublinie

INNOWACJA PEDAGOGICZNA

„Cztery filary edukacji daltońskiej drogą do sukcesu małego człowieka”

*„Jeśli szanujemy dziecko i podążamy za jego możliwościami
to może ono zrobić więcej, niż od niego oczekujemy,
a wszystko co dziecko potrafi – nauczycielowi zrobić nie wolno.”*

Helen Parkhurst

Autorzy:

mgr inż. Elżbieta Siebielec – dyrektor

mgr Anna Aftyka – Nankiewicz - nauczyciel

Podstawa prawna:

1/ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021r. poz.1082 z późn. zm.)

2/ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. 2017r., poz. 356 z późn. zm.),

3/ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 roku w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. 2019r., poz. 325 z późn. zm.).

WSTĘP

W dobie zmian zachodzących we współczesnym świecie edukacja, w tym także edukacja przedszkolna staje przed coraz to nowymi wyzwaniami. Rozwój cywilizacji, technologii, zmiany w funkcjonowaniu rodziny, reformy oświatowe stawiają przed nauczycielami nowe zadania. Musimy uświadomić sobie, że funkcjonujące w tradycyjnym systemie wzorce kształcenia i wychowania wraz z szybkim tempem rozwoju współczesnego świata stają się nieaktualne i nieefektywne. Nauczyciele wychowania przedszkolnego zdają sobie sprawę, że stoją przed wyzwaniem wychowania nowego pokolenia obywateli. Istnieje zatem potrzeba poszukiwania nowych rozwiązań, które sprostałyby wymaganiom jakie stawia przed edukacją współczesny świat.

OPIS, ZAKRES I MIEJSCE INNOWACJI

Tytuł innowacji: „*Cztery filary edukacji daltońskiej drogą do sukcesu małego człowieka*”

Autorzy: mgr inż. Elżbieta Siebielec – dyrektor

mgr Anna Aftyka – Nankiewicz - nauczyciel

Realizatorzy: nauczyciele Przedszkola nr 54 w Lublinie

Rodzaj innowacji: metodyczno – organizacyjna

Zakres innowacji ze względu na zasięg: obejmuje wszystkie dzieci uczęszczające do Przedszkola nr 54 w Lublinie

Warunki realizacji innowacji: w ramach całonocnego pobytu dziecka w przedszkolu

Czas trwania – termin realizacji: 1.09.2022r. – 31.08.2026r. (możliwość kontynuacji w kolejnych latach)

MOTYWACJA WPROWADZENIA ZMIAN

Obecnie cały świat edukacji zastanawia się w jakie umiejętności powinien być wyposażony uczeń XXI wieku. Z jednej strony należy wykształcić w dziecku takie umiejętności oraz kompetencje, by potrafiło lepiej radzić sobie z wyzwaniami współczesnego świata, rozwiązywać problemy z drugiej natomiast strony należy zadbać jednocześnie o to, aby ukształtować jednostkę zdolną do empatycznego myślenia, odpowiedzialną za siebie i innych, potrafiącą nawiązywać prawidłowe relacje z innymi.

Idealną odpowiedzią na poszukiwania nauczycieli i pedagogów wydaje się być koncepcja planu daltońskiego stworzona przez amerykańską nauczycielkę Helen Parkhurst. Pierwotna idea planu daltońskiego opierała się na trzech głównych zasadach:

- *samodzielności,*
- *odpowiedzialności,*
- *współpracy.*

W Polsce promotorem idei planu daltońskiego jest Polskie Stowarzyszenie Dalton, które czerpiąc z doświadczenia niderlandzkich pedagogów rozpoczęło kształcenie polskich nauczycieli w zakresie edukacji daltońskiej.

Nasze przedszkole od 2013 roku podjęło szereg działań mających na celu kształcenie oraz doskonalenie umiejętności nauczycieli, a także organizacji przestrzeni edukacyjnej w naszej placówce zgodnie z założeniami pedagogiki planu daltońskiego. Od marca 2013 roku z powodzeniem wdrażana jest innowacja pedagogiczna „Dziecko za sterem – jak nauczyć je samodzielności, odpowiedzialności i współpracy – pedagogika planu daltońskiego w przedszkolu”. Każda sala ma odpowiednio zaplanowaną i zaaranżowaną przestrzeń, co pozwala nauczycielowi i dzieciom w pełni realizować zamierzone działania. Od 20 listopada 2015 roku nasza placówka posiada Międzynarodowy Certyfikat Placówki Daltońskiej (International Dalton School).

Ewaluacja wdrażanej innowacji pokazała, że realizacja podejmowanych działań przynosi zamierzone efekty w zakresie kształtowania u dzieci takich umiejętności jak: samodzielność, odpowiedzialność, współpraca. Przedszkolaki stają się bardziej świadome własnego procesu uczenia się, a przez to czują się bardziej odpowiedzialne za powierzane im zadania i wykazują się większą inicjatywą w działaniu. Lepiej radzą sobie również z zadaniami wymagającymi współpracy, potrafią współdziałać z rówieśnikami w sytuacjach zadaniowych, wspólnie poszukiwać rozwiązania danego problemu. Powierzenie dzieciom zadań wymagających umiejętności współpracy przyczyniło się także do rozwoju takich cech

jak empatia czy życzliwość, dzieci chętniej sobie wzajemnie pomagają, wspierają się w czasie różnych działań.

Widoczne efekty wdrażania planu daltońskiego w naszym przedszkolu utwierdziły nas w przekonaniu o słuszności wybranego kierunku działań.

Edukacja jednak stale się rozwija, zmienia się spojrzenie na proces nauczania i uczenia się. Coraz większą uwagę zaczęto poświęcać umiejętności dokonywania refleksji w procesie uczenia się, która stała się czwartym filarem edukacji daltońskiej.

W związku z tym pojawiła się potrzeba zmian również w naszych działaniach jako nauczycieli i pedagogów w zakresie wdrażania założeń planu daltońskiego z uwzględnieniem refleksji jako kolejnego filaru edukacji daltońskiej.

Współcześnie w wyniku rozwoju nauki, dydaktyki, psychologii z trzech podstawowych filarów Planu Daltońskiego powstało pięć wartości:

Współpraca

Placówka daltońska powinna stanowić społeczność, w której dzieci, nauczyciele, rodzice, dyrekcja współpracują ze sobą w zorganizowany sposób.

Przedszkole ma być miejscem wzajemnego uczenia się od siebie i ze sobą. Współpraca ta powinna odbywać się wg zasady „każdy z każdym” i co jest niezwykle istotne opierać się na wzajemnym szacunku. Dzięki temu dzieci dostrzegają różnice istniejące między poszczególnymi osobami, uczą się je akceptować, a co za tym idzie potrafią współdziałać ze sobą w różnych sytuacjach. Tak rozumiana współpraca jest przeciwieństwem konkurencji i rywalizacji. [2]

Wolność i odpowiedzialność

Wolność w planie daltońskim nierozdzielnie łączy się z odpowiedzialnością. Dziecko ma możliwość dokonywania wyborów, samo poszukuje rozwiązań stawianych przed nim problemów, samodzielnie wykonuje zadania. Dzięki temu uczy się brać odpowiedzialność za siebie, podejmowane decyzje, swój proces uczenia się. Pozwolenie dzieciom na dokonywanie własnych wyborów w zakresie wykonywania powierzanych zadań kształtuje w nich proaktywną postawę wobec uczenia się. Zadaniem nauczyciela jest zapewnienie dziecku przestrzeni dającej możliwość uczenia się korzystania z wolności w pewnych granicach.

Skuteczność

Idea planu daltońskiego łączy się z dwoma ważnymi pojęciami: skuteczność i wydajność.

Celem realizacji założeń planu daltońskiego jest uczynienie procesu nauczania i uczenia się bardziej efektywnym, przy wydajnym wykorzystaniu posiadanych zasobów.

Helen Parkhurst zakładała iż, powierzenie dzieciom odpowiedzialności za proces uczenia się przyczyni się do zwiększenia efektywności edukacji.

Wg autorki idei planu daltońskiego edukacja powinna pełnić szeroką funkcję, kształtując dzieci również w sferze moralnej i kulturowej w taki sposób, aby były samodzielne, odpowiedzialne, przygotowane do życia i pracy oraz współistnienia.

Niezależność

Niezależna nauka i praca w planie daltońskim oznacza aktywną naukę i pracę. Dziecko samodzielnie rozwiązuje powierzane mu zadania, posiada wolność w zakresie podejmowanych decyzji i wyborów. W procesie swojego uczenia się ma jednak możliwość szukania pomocy, jeśli tego potrzebuje. Powierzenie dziecku niezależności uczy je podejmować decyzje, oceniać konsekwencje tych decyzji, rozwiązywać problemy, co przygotowuje je do lepszego funkcjonowania w dorosłym życiu.

Refleksja

Niezwykle ważna w edukacji daltońskiej jest *refleksja* określana jako czwarty filar. Refleksja rozumiana jako proces osobisty, który polega na kształtowaniu opinii na temat własnej pracy oraz zachowania. Proces refleksji dzieli się na trzy fazy: PRZED (faza orientacyjna), W TRAKCIE (faza monitorowania), PO (faza oceny). Dzięki refleksji dziecko świadomie planuje swoją pracę i przygotowuje się do niej, dokonuje przemyśleń na temat swojego działania, wie czy jest na dobrej drodze do osiągnięcia wyznaczonego celu czy też należy coś zmienić, aby ten cel osiągnąć; potrafi dokonać oceny efektów swojej pracy. [1]

Refleksji dokonują także nauczyciele nad swoim rozwojem zawodowym oraz nauczycielską praktyką oraz placówka w zakresie jakości edukacji.

Pedagogika daltońska jako jedna z propozycji oddziaływań edukacyjnych daje nauczycielowi nieograniczoną przestrzeń do stwarzania sytuacji edukacyjnych, natomiast dla dziecka szerokie możliwości bezpośrednich doświadczeń. Konsekwentna i systematyczna realizacja założeń planu daltońskiego prowadzi do zmian w postawie dziecka, jego funkcjonowaniu w grupie społecznej oraz własnej aktywności. [3]

Ponadto Plan daltoński nie jest sztywnym systemem, można go modyfikować w zależności od:

- możliwości grupy, z jaką pracuje nauczyciel,
- warunków, w jakich nauczyciel pracuje,

- kreatywności, zaangażowania nauczyciela.

Zmiany zachodzące we współczesnym świecie oraz nowe podejście do edukacji wymaga podjęcia nowych działań, wprowadzenia rozwiązań sprzyjających wspieraniu samodzielności, rozwijaniu poczucia odpowiedzialności oraz umiejętności współpracy, a także ukierunkowanych na wykształcenie człowieka refleksyjnego, dokonującego samooceny oraz oceny efektów własnej pracy, potrafiącego analizować i wyciągać wnioski z podejmowanych działań.

Założenia edukacji daltońskiej wpisują się więc w potrzeby współczesnej edukacji.

Mamy nadzieję, że planowane działania w zakresie realizacji założeń Planu daltońskiego przyczynią się do wykształcenia u dzieci umiejętności, które pozwolą im w przyszłości stać się osobami samodzielnymi, świadomymi własnych potrzeb, a jednocześnie wrażliwymi na innych, co pozwoli im lepiej radzić sobie na dalszych szczeblach edukacji, a także w dorosłym życiu.

CELE OGÓLNE I SZCZEGÓŁOWE

Rozwijanie poczucia odpowiedzialności

- Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za własny proces uczenia się – jego wyniki oraz sposób realizacji.
- Uświadomienie konieczności ponoszenia konsekwencji własnych zachowań.
- Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za siebie i innych.

Kształtowanie umiejętności współpracy

- Rozwijanie kompetencji społecznych, przestrzeganie obowiązujących norm i zasad.
- Kształtowanie umiejętności zgodnego współdziałania w zabawie oraz sytuacjach zadaniowych.
- Rozwijanie empatii, kształtowanie postawy szacunku wobec innych.

Wdrażanie do samodzielności

- Rozwijanie samodzielności w działaniu i myśleniu, zachęcanie do podejmowania inicjatywy.
- Inspirowanie do samodzielnego poszukiwania rozwiązań stawianych zadań, problemów.
- Kształtowanie umiejętności samodzielnego planowania oraz zarządzania czasem.
- Rozwijanie odporności emocjonalnej.
- Wdrażanie do samokontroli.

Kształtowanie umiejętności dokonywania refleksji

- Kształtowanie umiejętności dokonywania samooceny.
- Nabywanie umiejętności dokonywania oceny efektów własnej pracy.
- Rozwijanie umiejętności oceniania własnych wyborów, konsekwencji podejmowanych decyzji, wyciągania wniosków.

EFEKTY WDROŻENIA INNOWACJI PEDAGOGICZNEJ

Dziecko:

- Nabędzie umiejętność samodzielnego poszukiwania rozwiązania problemów, zdobywania wiedzy oraz umiejętności.
- Rozwinie umiejętność samodzielnego planowania oraz zarządzania czasem.
- Będzie przejawiało inicjatywę w myśleniu i działaniu.
- Będzie potrafiło pracować z instrukcją.
- Rozwinie w sobie poczucie odpowiedzialności za siebie, innych oraz powierzane zadania.
- Nabędzie umiejętność dokonywania oceny własnych zachowań w kontekście podejmowanych działań, zadań.
- Współdziałając w zespole dziecko będzie czuło się zobowiązane do wykonania powierzonych mu zadań.
- Rozwinie umiejętności komunikacyjne na poziomie werbalnym i pozawerbalnym.
- Będzie zmotywowane do dalszego działania.
- Będzie potrafiło planować własny proces uczenia się oraz dokonywać oceny efektów podejmowanych działań.

Nauczyciel:

- Wzbogaci wiedzę oraz umiejętności w zakresie wprowadzanej innowacji pedagogicznej.
- Wzbogaci warsztat pracy.
- Rozwinie umiejętności organizacyjne w zakresie kreowania procesu edukacyjnego oraz aranżacji przestrzeni edukacyjnej z uwzględnieniem indywidualnych predyspozycji dzieci, sprzyjających kształtowaniu odpowiedzialności, samodzielności i współpracy.
- Poszerzy współpracę z rodzicami.
- Poszerzy współpracę ze środowiskiem lokalnym.

Przedszkole:

- Poszerzy ofertę edukacyjną.
- Wzbogaci bazę dydaktyczną.
- Podniesie jakość świadczonej pracy.

Rodzic:

- Aktywnie włączy się do współpracy z przedszkolem.
- Pozna założenia edukacji i wychowania według Koncepcji planu daltońskiego.
- Będzie wspomagał dziecko w drodze do stania się osobą odpowiedzialną, samodzielną, współpracującą, refleksyjną.
- Obdarzy dziecko zaufaniem, pozwoli mu na większą niezależność, nie będzie go wyręczał.

SPOSÓB REALIZACJI INNOWACJI

Proces dydaktyczno – wychowawczy w edukacji daltońskiej opiera się na wizualizacji. Znajdujące się w sali kolorowe zdjęcia, obrazy czy piktogramy pozwalają dzieciom lepiej zrozumieć i zapamiętać zasady funkcjonowania w grupie. Odpowiednia organizacja przestrzeni edukacyjnej oraz przygotowanie niestandardowych środków dydaktycznych daje dzieciom szansę na swobodne i samodzielne podejmowanie działań.

Wdrażanie planu daltońskiego w przedszkolu będzie obejmowało wszystkie grupy wiekowe. W grupie dzieci 3-4 – letnich, zgodnie z predyspozycjami dzieci wprowadza się tylko wybrane elementy planu daltońskiego, natomiast w grupach dzieci 5-6 – letnich wprowadzane są wszystkie elementy wizualizacji.

W przedszkolu na pierwszym etapie wizualizacja obejmuje:

- **Kolory dni tygodnia** – każdy dzień tygodnia ma przypisany określony kolor: **poniedziałek – czerwony**, **wtorek – niebieski**, **środa – pomarańczowy**, **czwartek – zielony**, **piątek – żółty**, sobota oraz niedziela – białe. Każdego dnia dzieci określają jaki jest dzień tygodnia zaznaczając na tablicy określony kolor, symbolizujący aktualny dzień tygodnia.

- **Lista obecności** – na przygotowanej tablicy obecności każde dziecko po przyjeździe do przedszkola zaznacza swoją obecność np. poprzez zawieszenie breloczka ze zdjęciem lub znaczkiem. Gdy idzie do domu zdejmuje breloczek i odkłada na wyznaczone miejsce.

- **Plan dnia** – wizualizacja planu dnia. Dzieci wspólnie z nauczycielem ustalają plan dnia. W trakcie pobytu w przedszkolu zaznaczają kolejne aktywności, które są w danym czasie są realizowane. W młodszych grupach plan dnia ma formę obrazkową, natomiast w starszych grupach może przyjmować formę obrazkowo – wyrazową. Plan dnia z jednej strony daje dzieciom poczucie bezpieczeństwa, przewidywalności z drugiej natomiast strony takie działanie z założenia ma budzić w dziecku poczucie odpowiedzialności za realizację poszczególnych elementów. Plan dnia obejmuje wszystkie grupy wiekowe.

- **Zegar daltoński** – zegar podzielony jest na cztery kolorowe części odpowiadające różnej długości czasu: czerwony – 5 minut, zielony – 10 minut, pomarańczowy – 15 minut, żółty – 30 minut. Systematyzuje pojęcie czasu u dzieci, uczy organizacji i planowania. Obejmuje wszystkie grupy wiekowe.

- **Obowiązki** – wizualizacja obowiązków przydzielonych w danej grupie, określają osoby odpowiedzialne za pełnienie danego dyżuru w danym tygodniu.

- **Kalendarz urodzin** – kalendarz określający, kto obchodzi urodziny w danym miesiącu. Dzięki temu dzieci mogą poznać osoby obchodzące urodziny w tym samym miesiącu, co one. Utrwalają także nazwy pór roku oraz nazwy miesięcy. Obejmuje wszystkie grupy wiekowe.

- **Przedszkolak dnia** – element pozytywnej motywacji; dziecko, które w ciągu dnia wyróżniało się w pozytywny sposób, zrobiło coś szczególnego zostaje „nagrodzone” poprzez umieszczenie jego zdjęcia (imienia, symbolu) na tablicy „Przedszkolak dnia”.

W dalszej kolejności wizualizacja obejmuje:

- **Tablica zadań** – na tablicy zadań umieszczone są zadania do wykonania w danym tygodniu. W poniedziałek nauczycielka omawia wykonanie poszczególnych zadań. Dzieci posługując się kolorami dnia planują termin wykonania zadania oraz zaznaczają kiedy zadanie zostało wykonane. Liczba zadań do wykonania w tygodniu jest różna w zależności od grupy wiekowej tj. w grupie 3-latków – 1 zadanie, w grupie 4-latków – 2 zadanie, w grupie 5 - 6-latków – 5 zadań.

- **Instrukcje czynnościowe** – wizualizacja kolejnych etapów wykonania określonych zadań/ czynności, z wykorzystaniem których dzieci podejmują samodzielną aktywność.

- **Współpraca/praca w parach i zespołach** – tablica obrazująca współpracę w parach oraz zespołach w danym tygodniu. Pary oraz zespoły wybierane są losowo. Takie działanie skłania dzieci do wzajemnej komunikacji i podejmowania wspólnego działania, z każdym, bez wykluczania kogokolwiek. Dzieci uczą się w ten sposób odpowiedzialności za wykonanie zadania przez siebie ale też drugą osobę.

- **Już potrafię** – tablica, na której umieszczone są piktogramy przedstawiające różne umiejętności/kompetencje. Dziecko po opanowaniu danej umiejętności umieszcza swoje zdjęcie (imię, symbol) przy odpowiednim piktogramie. Obejmuje wszystkie grupy wiekowe.

- **Prawa ręka** – asystent nauczyciela, dziecko angażowane do pomocy przy przygotowywaniu zajęć czy zabaw, czuwa także nad realizacją zadań tygodniowych i dyżurów, pomaga kolegom i koleżankom.

- **Sygnalizator** – metoda przeniesionej uwagi, służy do niewerbalnej komunikacji nauczyciela z dziećmi. Polega na wykorzystaniu kolorów (takich jak w drogowej sygnalizacji świetlnej) do wizualizacji zachowania dziecka w sytuacji zadaniowej:
  - **cz**erwony – praca samodzielna,
  - **ż**ółty – możliwość konsultacji z innym dzieckiem,
  - **z**ielony – dziecko może zwrócić się o pomoc do nauczyciela.

- **Porządek pod kontrolą** – wizualizacja porządku. W poszczególnych kąciach w sali umieszczone są fotografie prezentujące sposób uporządkowania danego miejsca, dzięki czemu dzieciom łatwiej zadbać o porządek w swoim otoczeniu.

Nauczyciel wprowadzając poszczególne elementy planu daltońskiego może również przygotowywać dodatkowe, indywidualne propozycje wizualizacji oraz pomoce dydaktyczne według własnych potrzeb i pomysłów.

Po wdrożeniu poszczególnych elementów wizualizacji procesu edukacyjnego, w drodze obserwacji, analizy kart zadań i rozmów z dziećmi badane są efekty zastosowania innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych.

EWALUACJA

1. Przygotowanie i przedstawienie przez koordynatora na zebraniu rady pedagogicznej sprawozdania z efektów wdrażania innowacji.
2. Tygodniowa ocena własna dzieci związana z realizacją przydzielonych dyżurów i zadań własnych.
3. Przygotowanie przez nauczycieli portfolio dokumentującego wdrażanie innowacji w każdym oddziale.
4. Arkusz samooceny „Co już potrafię, nad czym muszę popracować?” wypełniają dzieci 5-6 –letnie dwa razy w roku (październik –maj). Przy pomocy zamalowywania okienek na wybrany kolor dziecko określa stopień opanowania przez siebie określonej czynności. Dokonuje samooceny określonych w arkuszu umiejętności.
5. Ankieta dla nauczycieli dotycząca wdrażania innowacji: *„Cztery filary edukacji daltońskiej drogą do sukcesu małego człowieka”*.
6. Ankieta dla rodziców.

**HARMONOGRAM DZIAŁAŃ INNOWACYJNYCH
W ROKU SZKOLNYM 2022/2023**

Lp.	Rodzaj działania	Adresat	Termin realizacji	Osoba odpowiedzialna	Uwagi
1.	Rada Pedagogiczna (organizacyjna) - zapoznanie z harmonogramem działań innowacyjnych - przydział zadań.	nauczyciele	IX.2022	dyrektor	
2.	Zapoznanie rodziców z założeniami koncepcji planu daltońskiego poprzez: - zamieszczenie prezentacji multimedialnej na stronie internetowej przedszkola, - przygotowanie broszury informacyjnej dla rodziców, - zapoznanie z innowacją na zebraniach oddziałowych.	rodzice	IX.2022	dyrektor koordynator	
3.	Aranżacja sal we wszystkich grupach wiekowych - przygotowanie wizualizacji.	dzieci	wg potrzeb	nauczyciele	
4.	Zorganizowanie kąceków zainteresowań poza salą przedszkolną.	dzieci	w ciągu roku	nauczyciele	
5.	Szkolenia rady pedagogicznej w zakresie wdrażania koncepcji planu daltońskiego w ramach WDN.	nauczyciele	wg potrzeb	koordynator	
6.	Udział w szkoleniach stacjonarnych oraz online organizowanych przez Polskie Stowarzyszenie Dalton.	nauczyciele	wg potrzeb	nauczyciele, wicedyrektor	
7.	Wizyty studyjne w placówkach daltońskich.	nauczyciele	Wg potrzeb	dyrektor koordynator	
8.	Udział w XI Międzynarodowej Konferencji Daltońskiej	dyrektor koordynator	XI.2022		
9.	Korzystanie z literatury fachowej dotyczącej pedagogiki planu daltońskiego w ramach samokształcenia nauczycieli.	nauczyciele	wg potrzeb	nauczyciele	
10.	Systematyczne wyszukiwanie aktualności dotyczących planu daltońskiego w Internecie oraz na stronie Polskiego Stowarzyszenia Dalton www.dalton.org.pl	nauczyciele	na bieżąco	nauczyciele	
11.	Udział w wydarzeniach organizowanych przez Polskie Stowarzyszenie Dalton oraz podjęcie własnych działań w ramach	dzieci nauczyciele		koordynator nauczyciele	

	<i>Dni Daltońskich 2023.</i>				
12.	Udział w przeglądach i konkursach organizowanych przez Polskie Stowarzyszenie Dalton oraz placówki Daltońskie.	nauczyciele	cały rok	nauczyciele	
13.	Zorganizowanie IV Ogólnopolskiego Konkursu Fotograficzno – Konstrukcyjnego pt.: „ <i>Miś – przyjaciel dzieci i przyrody</i> ” – wykonanie misia z surowców wtórnych.	dzieci i nauczyciele z placówek daltońskich	V.2023	Anna Aftyka – Nankiewicz - koordynator Katarzyna Głąb – Kowalska - nauczycielka	
14.	Zamieszczanie informacji na temat realizacji innowacji na stronie internetowej przedszkola oraz na tablicach ogłoszeń.	społeczność przedszkola, goście	1 raz na semestr	nauczyciele	
15.	„Jak przedszkolaki uczą się samodzielności, odpowiedzialności i współpracy” – prezentacja multimedialna.	społeczność przedszkola, goście	IV.2023	nauczyciele	
16.	Organizowanie zajęć otwartych dla rodziców.	rodzice	X.2022 III.2023	nauczyciele	
17.	Opracowanie „Tygodniowych kart planowania” dla dzieci 5-6 – letnich.	dzieci	IX.2022	koordynator	
18.	Opracowanie Arkusza samooceny „Co już potrafię, nad czym muszę popracować?” dla dzieci 5-6 – letnich.	dzieci	IX.2022	koordynator	

BIBLIOGRAFIA:

1. Rohner R.: *Ocena i refleksja w planie daltońskim*, www.dalton.org.pl
2. Rohner R., Wenke H.: *Pedagogika planu daltońskiego*, Wydawnictwo SOR-MAN 2011
3. Wróbel A.: *Rzeczywistość przedszkolna a plan daltoński*, www.dalton.org.pl

Decyzja o wdrażaniu innowacji została podjęta na posiedzeniu rady pedagogicznej w dniu 30.08.2022 roku.